provincie Utrecht

College van Gedeputeerde Staten
statenbrief

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Ruimte, Groen en Water

Datum	:	4 januari 2011
Uw kenmerk	:	**2011RGW27**
Ons kenmerk	:	--
Contactpersoon	:	René van Elswijk
E-mail	:	rene.van.elswijk @provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr.	:	2529
Bijlage(n)	:	3

Onderwerp: Lange termijn visie Vitens (toekomst drinkwatervoorziening)

Voorgestelde behandeling: ter oriënterende bespreking

Aan Provinciale Staten,

Inleiding
In de vergadering van Provinciale Staten van 6 december jl. is het voorstel van de PvdA besproken om een startnotitie over drinkwater op te laten stellen. De aanleiding van het voorstel is dat volgens de opstellers in de toekomst knelpunten zijn te verwachten ten aanzien van de drinkwatervoorziening. Besloten is dat er nog geen startnotitie wordt opgesteld, maar dat Provinciale Staten geïnformeerd worden over de uitkomsten van de (ontwerp) lange termijn visie van het drinkwaterbedrijf Vitens en de vervolgstappen die gezet zullen worden. In deze visie is uitgewerkt of in de toekomst knelpunten zijn te verwachten bij het winnen en leveren van drinkwater.

Essentie / samenvatting:
Uit de (ontwerp) lange termijn visie van Vitens blijkt dat er op termijn aanvullende wincapaciteit nodig is voor de provincie Utrecht om aan de drinkwatervraag te voldoen. Middels een convenant gaan de betrokken provincies en Vitens verkennende onderzoeken uitvoeren om te kijken wat vanuit maatschappelijk oogpunt de meest optimale oplossingen zijn om de toenemende drinkwatervraag op te vangen. Gezien de voordelen van het gebruik van grond- boven oppervlaktewater als bron voor het bereiden van drinkwater, zullen de verkenningen toegespitst zijn op het benutten van grondwater. Interprovinciale grondwaterleveringen zijn hierbij een oplossingsrichting. Deze onderzoeken lopen tot eind 2012. De uitkomsten van deze onderzoeken vormen voor de provincie de basis om het drinkwaterbeleid zoals vastgelegd in het provinciale Water- en Grondwaterplan tegen het licht te houden.

Toelichting
<u>Vitens is de grootste leverancier van drinkwater in de provincie Utrecht</u>
Het drinkwaterbedrijf Vitens levert drinkwater voor het grootste deel van de provincie Utrecht. Alleen in de omgeving van Woerden wordt het drinkwater gewonnen en geleverd door Oasen.
Vitens gebruikt grondwater als bron voor het drinkwater. Merendeel wordt via onttrekkingsputten gewonnen in de provincie Utrecht (ca. 80 miljoen m3 per jaar). Drinkwater in de regio Amersfoort wordt gedeeltelijk geleverd uit Flevoland (4 miljoen m3) en Gelderland (2,8 miljoen m3).
Naast de import van drinkwater uit Flevoland en Gelderland exporteert Utrecht ook water naar Noord-Holland (ca. 25 miljoen m3 per jaar). Dit gebeurt met name via de winning bij de Bethunepolder.

<u>Vitens stelt een lange termijn visie op</u>
Het drinkwaterbedrijf Vitens heeft een (ontwerp) Lange Termijn Visie “Zicht op Water”opgesteld. Deze visie geldt voor het gehele voorzieningengebied. Dit behelst 7 provincies, waaronder Utrecht. In

de visie werkt Vitens uit hoe zij tot 2040 de drinkwatervoorziening op een duurzame wijze wil veiligstellen. Uit de visie blijkt dat op basis van nieuwe drinkwaterprognoses in een aantal regio's op termijn extra wincapaciteit nodig is om de drinkwatervraag te dekken. Dit geldt ook voor de provincie Utrecht. De oorzaak is de toenemende vraag naar drinkwater i.v.m. een toename van de bevolkingsomvang door o.a. de nieuwe wijken Vathorst en Rijnenburg. De samenvatting van de ontwerp visie is bijgevoegd (**zie bijlage 1**).

Onze reactie op de ontwerp visie
In een reactie op de lange termijn visie aan Vitens (**zie bijlage 2**) zijn wij positief over de lange termijn visie, omdat deze duidelijk aangeeft welke knelpunten in de toekomst te verwachten zijn. Wel vragen wij aandacht om in de verdere uitwerking vanuit maatschappelijk oogpunt te zoeken naar de meest optimale manier van drinkwaterlevering in Utrecht, ongeacht de grenzen van de voorzieningsgebieden van drinkwaterbedrijven. Ook stellen wij dat bij het verkennen van oplossingen niet alleen naar bedrijfsvoeringaspecten gekeken moet worden, maar dat ook effecten op de omgeving en maatschappelijke gevolgen voor andere functies meegewogen moeten worden. Onze provinciale plannen vormen kaders hiervoor.

Uitvoeren van verkennende onderzoeken middels een convenant
Middels een convenant gaan Vitens en de 7 betrokken provincies onderzoeken uitvoeren om te verkennen welke oplossingen vanuit maatschappelijk oogpunt het meest gewenst zijn om de (toekomstige) knelpunten weg te nemen en de drinkwatervoorziening op langere termijn veilig te stellen. In het convenant worden afspraken gemaakt over de uitvoering en reikwijdte van de verkenningen, de kostenverdeling en de planning. **Bijlage 3** bevat de door Gedeputeerde Staten ingestemde tekst van het convenant die waarschijnlijk eind januari ondertekend gaat worden. Concreet zal de provincie Utrecht betrokken zijn bij een onderzoek voor de oostflank van Utrecht (regio Amersfoort) en een onderzoek voor de westflank Utrecht (omgeving Laren en gemeente Utrecht). Globale omschrijvingen van de onderzoeken zijn opgenomen in de bijlage van het convenant.

Grondwater blijft de belangrijkste bron voor drinkwater
Grondwater is nu de voornaamste bron voor het bereiden van drinkwater. Bij de uit te voeren verkenningen naar mogelijkheden om ook in de toekomst voldoende drinkwater beschikbaar te hebben zal de inzet van (extra) grondwater centraal staan. Vitens stelt in de lange termijn visie dat het gebruik van grondwater grote voordelen heeft ten opzichte van het gebruik van oppervlaktewater en dat onderschrijven wij. De voordelen van grondwater zijn:

1. *grondwater is ruim voldoende beschikbaar*
   (er valt vijf keer zoveel neerslag dan jaarlijks grondwater onttrokken wordt aan de bodem);
2. *grondwater kan dichtbij het afzetgebied gewonnen worden waardoor minder energie nodig is voor transport*
   (bij winning van oppervlaktewater moeten vaak grote afstanden overbrugd worden);
3. *de kwaliteit van het grondwater is goed en constant*
   (oppervlaktewater vergt veel zuivering);
4. *grondwater is weinig kwetsbaar voor calamiteiten*
   (oppervlaktewater vergt noodvoorzieningen);
5. *grondwater is minder kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatsverandering*
   (afnemende rivierafvoeren vormen een knelpunt voor het winnen van oppervlaktewater);
6. *de kosten van het bereiden van drinkwater uit grondwater zijn veel lager dan uit oppervlaktewater.*

Mogelijke oplossingsrichtingen
Onze reactie op de ontwerp visie heeft er toe geleid dat de verkennende onderzoeken breed opgezet worden. Er wordt gekeken naar optimalisatie mogelijkheden binnen de regio, interprovinciale drinkwaterleveringen, maar ook uitwisseling met andere drinkwaterbedrijven. De kernvraag is op welke manier de inzet van (extra) grondwater het minst maatschappelijke gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de omgeving (natuur/landbouw), omdat de grondwaterstanden lokaal verlaagd worden.

Maar ook bijvoorbeeld de gevolgen voor de kosten van het drinkwater zullen meegenomen moeten worden. In de loop van het onderzoek wordt duidelijk welke opties concreet uitgewerkt worden (waarschijnlijk eind 2011). Ter illustratie enkele oplossingsrichtingen die mogelijk onderzocht zullen worden (niet uitputtend):

- het beter uitnutten van de bestaande vergunningscapaciteit voor de grondwaterwinningen (er wordt niet altijd volledig gebruik gemaakt van de bestaande vergunningscapaciteiten);
- uitbreiden van vergunningscapaciteit door het verdiepen van winningen (het verdiepen van een winning leidt tot minder effecten voor natuur en landbouw);
- levering van drinkwater uit Flevoland (Flevoland heeft een grote grondwatervoorraad die op duurzame wijze benut kan worden).

Planning
De planning is dat eind 2012 de verkennende onderzoeken zijn afgerond. De uitkomsten van deze onderzoeken vormen voor de provincie de basis om het drinkwaterbeleid zoals vastgelegd in het provinciale Water- en Grondwaterplan tegen het licht te houden.

Financiële consequenties
De kosten van de verkennende onderzoeken bedragen voor de provincie Utrecht € 32.500,= en kunnen op grond van artikel 7.7 uit de Waterwet onttrokken worden aan de inkomsten van de grondwaterheffing.

Vervolgprocedure/voortgang
Het voorstel is dat Provinciale Staten geïnformeerd en betrokken worden bij het uitvoeren van de verkennende onderzoeken. Het eerste geschikte moment is als meer inzicht is in de concrete opties om de geconstateerde knelpunten aan te pakken (waarschijnlijk eind 2011).

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten
Vinden Provinciale Staten dat zij op de juiste manier betrokken worden bij de verkennende onderzoeken?

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, drs. H.H. Sietsma